

держав не поступитися у боротьбі за вплив на Африканському континенті, як результат – наразі він є ще одним полем, де стикаються інтереси провідних держав світу.

Джерела та література

1. Волович О. Африканська політика Китаю. Аналітичний центр «Борисфен Інтел». 2019. URL: <http://bintel.com.ua/uk/article/afrykanska-polityka-kytauu/> (дата звернення: 30.03.2020).
2. Мовчан М. П. Політичні та економічні інтереси Китаю на Африканському континенті. *The Economic Annals-XXI*. 2015. 3–4 (1). С. 12–15. URL: http://soskin.info/userfiles/file/2015/3-4_1_2015/Movchan.pdf (дата звернення: 30.03.2020).
3. Радник Трампа: США стануть на заваді стрімкому росту впливу Китаю і РФ у Африці. *Європейська правда*. 2018. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2018/12/13/7090629/> (дата звернення: 31.03.2020).
4. Vladimir Putin opens first ever Russia-Africa Summit. *Deutsche Welle*. 2019. URL: <https://www.dw.com/en/vladimir-putin-opens-first-ever-russia-africa-summit/a-50943192> (last access: 01.04.2020).
5. Ministry of Foreign Affairs, the People's Republic of China. 2006. URL: <https://www.fmprc.gov.cn/zflt/eng/zgdfzcc/t481748.htm> (last access: 01.04.2020).
6. Yun Sun. Africa in China's Foreign Policy. John L. Thornton China Center and Africa Growth Initiative. 2014. URL: https://www.brookings.edu/wp-content/uploads/2016/06/Africa-in-China-web_CMG7.pdf (last access: 01.04.2020).

Гуменна Наталія

МІЖНАРОДНА ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА В СУЧАСНОМУ РОЗУМІННІ

Анотація. У статті аналізується розуміння екологічної безпеки на сучасному етапі, її вплив на міжнародну співпрацю та розвиток екологічного права. Також розглядаються дії, до яких вдається світова спільнота, аби уникнути кліматичної катастрофи.

Ключові слова: екологія, екологічна безпека, кліматичні зміни, міжнародно-правове регулювання.

Abstract. The article analyzes the modern understanding of environmental security, its impact on international cooperation and development of environmental law. It also looks to the actions that the world community is taking to prevent a climate disaster.

Keywords: ecology, environmental safety, climate change, international legal regulation.

У ХХІ ст. екологічна складова стала важливою та невід’ємною частиною світової політики. Оскільки людство щоденно стикається з екологічними проблемами, що можуть нести за собою непередбачувані наслідки, навіть летальні, аж до вимирання усього живого на планеті.

Сучасний світ характеризується стрімким зростанням чисельності населення, збільшенням диспропорцій у соціально-економічному розвитку та

забезпеченні ресурсами між багатими й бідними країнами, посиленням антропогенного навантаження на довкілля. Все це призводить до протиріч у так званій системі «людина–природа», а екологічні проблеми помалу стають джерелом ускладнень у міжнародних відносинах. Проте, для уникнення цих ускладнень держави намагаються взаємодіяти. Починає проявлятися феномен глобалізації, який проявляється у тому, що держави вибудовують єдину екологічну політику і відповідне правове регулювання, взаємозалежне з економічним розвитком і вирішенням соціальних питань. Під час інтеграційних процесів склалася правова структура, що забезпечує «зчеплення» міжнародно-правового та національного регулювання, вона створює правову основу для гармонізованих зусиль задля, наприклад, збереження біорізноманіття, управління відходами та з багатьох інших екологічно-значущих напрямів [1; 2].

Процес регулювання у сфері охорони навколишнього середовища на міжнародному рівні вимагає активної участі кожної держави, нехай і з урахуванням різних можливостей, які вони мають для вирішення екологічних проблем. Важливою частиною є встановлення та дотримання норм екологічного права. А особливості сучасного етапу в розвитку цієї сфери обумовлені якісно новими концептуальними ідеями і відповідними правовими принципами:

- ідеєю сталого розвитку, яка отримує нову інтерпретацію;
- особливим акцентом на розвитку змісту і застосування принципів запобігання шкоди навколишньому середовищу в потенційному джерелі шкоди;
- принципами обережності, а також тезою «забруднювач платить».

У руслі цих принципів відбувається формування нового напрямку і розширення спектру правових механізмів у сфері природокористування та збереження навколишнього середовища, також взято курс на екологізацію всіх політик [2].

Наразі країни світу найбільше стурбовані кліматичними змінами, з цього приводу проводяться зустрічі та переговори, укладаються угоди. Важливою і наймасштабнішою є Паризька кліматична угода, яка набула чинності у 2016 р. [3]. Її головна мета – не допустити зростання глобальної середньої температури, а також мінімізувати викиди парникових газів в атмосферу. Оскільки глобальне потепління може призвести до різних проблем, навіть до наймасштабнішої кризи біженців, кожні п'ять років держави повинні звітувати про вже зроблені досягнення та ставити нові цілі. Проте виконання вже поставленої мети є суто добровільним, і ніяких покарань за недотримання правил не передбачено, через це угода піддається критиці. Воно й не дивно, тому що країни можуть навіть без будь-яких наслідків вийти з угоди. Чим, власне, і скористалися Сполучені Штати. Однак, офіційний вихід відбудеться лише 4 листопада 2020 р., бо все ж таки у Паризької кліматичної угоди була умова – вихід можливий

лише через 4 роки після набуття її чинності. Можливо, США ще змінять свою думку до того часу. Але поки президентом є Дональд Трамп, він своєї думки, що ця угода сповільнює розвиток економіки, певно, не змінить [3].

Не менш важливим став Форум у Давосі, на якому було проголошено, що кліматичні зміни є найбільшим ризиком для світової економіки. Також на зустрічі було прийнято план допомоги природі та клімату. Він має на меті об'єднання урядів, неурядових організацій, підприємств та приватних осіб задля «масового відновлення та збереження природи» [4]. Основна мета – висадження 1 трлн дерев у всьому світі. Адже, як заявив Прем'єр-міністр Іспанії Педро Санчез: «Надзвичайна кліматична ситуація – це катастрофа, яка не знає кордонів, і ми є останнім поколінням, яке зможе ефективно впоратися з нею» [5].

Отже, екологічна безпека перетворюється у сучасному світі на один з найважливіших вимірів. Суб'єкти міжнародного права, передусім держави, докладають постійних зусиль для створення міцної міжнародно-правової основи управління відносинами у сфері охорони навколишнього середовища. Можна дійти висновку, що ступінь міжнародно-правової свідомості в суспільстві привела певною мірою до розуміння того, що екологічні загрози та виклики (забруднення, виснаження природних ресурсів, забруднення води, ускладнення проблем утилізації відходів, зміни клімату тощо) не повинні розглядатися як проблеми самі по собі, але як наслідок людських дій, що спрямовані на досягнення суто економічних зисків. Отже, сьогодні світове співтовариство усвідомлює необхідність координації максимальних зусиль у сфері захисту та охорони навколишнього середовища, сприянню розвитку гармонізованої нормативної бази для досягнення збалансованого розвитку, посилення уваги до питань екологічного стану довкілля та необхідності здійснення спільних заходів у сфері екологічної безпеки.

Джерела та література

1. Декларація Конференції Організації Об'єднаних Націй з проблем оточуючого людину середовища. URL: https://www.un.org/ru/documents/decl_conv/declarations/declarathenv.shtml
2. Джигирей В. С., Сторожук В. М., Яцюк Р. А. Основи екології та охорони навколишнього природного середовища: підручник. Львів: Афіша, 2001. 102 с.
3. UNFCCC/ *The Paris Agreement*. URL: <https://unfccc.int/process-and-meetings/the-paris-agreement/the-paris-agreement>
4. World Economic Forum/URL: <https://www.weforum.org/events/world-economic-forum-annual-meeting-2020>
5. World Economic Forum Plan – One trillion trees. URL: <https://www.weforum.org/agenda/2020/01/one-trillion-trees-world-economic-forum-launches-plan-to-help-nature-and-the-climate>